

Riktlinjer för enskilda avlopp i Alvesta kommun

Inledning

Utsläpp av dåligt renat avlopp medför risk för smittspridning, övergödning och syrebrist i våra vattendrag. Om vi renade våra enskilda avlopp bra skulle många av de sjöar som idag har dålig vattenkvalitet förbättras avsevärt. Exempelvis släpper den andel av de svenska hushållen, 10 %, som har enskilt avlopp ut lika mycket övergödande ämnen som de 90 % som är anslutna till kommunala reningsverk. Det beror på att enskilda avloppsanläggningar ofta är gamla och därför har sämre reningsförmåga.

Syftet med dessa riktlinjer är dels att säkerställa enhetlighet i bedömning och handläggning, dels att se till att enskilda avlopp uppfyller höga men rimliga krav på miljöskydd, smittskydd, resurshushållning och säker funktion.

Miljöbalkens hänsynsregler i andra kapitlet samt de nationella och regionala miljömålen är en viktig grund för riktlinjerna. Vattendelen i Översiktsplanen för Alvesta kommun (2005) utgör också en viktig grund för riktlinjerna. Utredningen visar att den största delen av de övergödande ämnen som når sjön Salen kommer ifrån enskilda avlopp och åkermark. Framförallt fosfor transporteras ut i sjön och skapar där stora problem, bland annat i form av algbloomingar.

Tidigare har kommunerna ställt krav på en viss teknik, ofta slamavskiljare och infiltration. Nu är kraven istället mer inriktade på funktion, fastighetsägaren eller entreprenören får då föreslå en lösning som klarar kraven.

Funktionskrav för enskilda avlopp

För samtliga enskilda avlopp inom kommunen gäller följande krav:

Smittskydd

- Vid utsläpp av renat avloppsvatten i sjö eller vattendrag där människor kan exponeras för det skall vattnet uppfylla badvattenkvalitet, enligt SNFS 1996:6.

Recipientskydd

- Avloppsanläggningen skall uppnå minst 90 % reduktion av syretärande ämnen (mätt som BOD).
- Avloppsanläggningen skall uppnå minst 70 % reduktion av fosfor.
- Vid infiltrationsanläggning skall avståndet mellan spridningsledningarna och **högsta** grundvattennivå vara minst **1 meter**, för att avloppsvattnet skall hinna renas tillräckligt innan det når ner till grundvattnet.

Särskilda krav i vissa områden:

Nära känsliga miljöer som sjöar, vattendrag och vattentäkter, eller inom utsatta områden kan miljönämnden ställa strängare krav på avloppsanordningar än i normalfallet. I dessa fall krävs vanligtvis 90 % reduktion av fosfor och 50 % reduktion av kväve.

Generella riktlinjer

- Då fastigheten ligger inom ett avstånd av ca 200 meter från befintligt kommunalt ledningssystem inom eller utom verksamhetsområde, bör kommunal anslutning prövas. För fastigheter som ligger inom kommunalt verksamhetsområde krävs kommunal anslutning.
- Gemensamma lösningar skall eftersträvas. Gemensamhetsanläggningar med grannfastigheter blir både billigare, enklare att sköta och bättre för miljön. Kommunen utreder möjligheten att kunna erbjuda konsult hjälp vid gemensamhetsanläggningar.
- Fosfatfria eller lågfosfat innehållande tvätt- och rengöringsmedel rekommenderas starkt.
- Snålspolande alternativ rekommenderas till WC, disk- och tvättmaskiner.
- Vid nyanläggning eller ombyggnad krävs alltid slamavskiljare och tankar som är typgodkända eller motsvarande (t.ex. P-märke).

- Under 2007 kommer det att anordnas en utbildning för entreprenörerna. När denna utbildning är genomförd kommer det att rekommenderas att avloppsanläggningarna anläggs av entreprenör som genomgått utbildningen.
- Tömning av slamavskiljare skall ske regelbundet, normalt en gång per år. Förlängt slamtömningsintervall till vart annat år kan medges för fritidsbostäder med godkänd avloppsanläggning.
- Miljönämnden kan i det enskilda fallet bedöma om det är orimligt att vidta de åtgärder som följer av dessa riktlinjer.

Säker funktion

I samband med anläggandet av avloppet skall fastighetsägaren inhämta den information som krävs för att kunna sköta anläggningen. I en välskött anläggning minimeras risken för störningar och anläggningens livslängd maximeras.

Vid anläggningar som behöver mer omfattande service och tillsyn (minireningsverk och dylikt) rekommenderas serviceavtal om kontroll och skötsel. Bruksinstruktioner och journaler skall förvaras på fastigheten och kunna visas upp på begäran av miljönämnden.

Recirkulation av näringsämnen

Målet är att minst 50 % av all fosfor från enskilda avlopp skall återföras till jordbruket, men i dagsläget ställs inga krav på kretsloppsanpassning av avloppen.

Den fraktion av avloppsvattnet som innehåller mest näringsämnen är urinen. Idag är det inte aktuellt med någon urinhantering i kommunal regi, men det är alltid önskvärt att fastighetsägare som har möjligheten, urinseparerar och använder urinen lokalt på sin fastighet. Se information på hemsidan eller kontakta miljökontoret för hanteringskrav för eget omhändertagande av urin och latrin. Observera att det även krävs tillstånd av miljönämnden för att få omhändertaga urin och latrin själv.

Hantering av befintliga avlopp

Befintliga enskilda avlopp i kommunen skall utvärderas och åtgärdas vid behov. I första hand skall områden som anses särskilt utsatta inventeras. Hur utsatta olika områden är avgörs utifrån utredning om vattenkvaliteten i kommunen (Vattendelen i Översiktsplanen för Alvesta kommun, 2005), även kommunala vattenskyddsområden kommer att prioriteras vid inventeringen. Målet är att 80 % av de enskilda avloppen inom kommunen skall vara inventerade och vid behov åtgärdade till år 2015.

Befintliga enskilda avlopp skall undersökas dels genom inventering men avloppets status skall även kontrolleras i samband med bygglov.

För att en befintlig avloppsanläggning skall vara godkänd krävs att det finns tillstånd till anläggningen samt att anläggningen bedöms fungera som det ursprungligen var avsett. Anläggningen bör även vara utformad enligt Naturvårdsverkets gamla allmänna råd från 1987 (AR 87:6).

Vid bristfällig anläggning föreläggs fastighetsägaren med förbud att använda avloppet efter utsatt tid. Hur lång tid fastighetsägaren har på sig att åtgärda avloppet avgörs utifrån avloppsanläggningens miljöpåverkan:

För anläggningar med slamavskiljare och direktutsläpp krävs åtgärder inom 1 år. För anläggningar med slamavskiljare och stenkista krävs åtgärder inom 2 år. För anläggningar med slamavskiljare och infiltration/markbädd men där tillstånd saknas krävs åtgärder inom 2 år.

I särskilda fall kan dock miljönämnden kräva att arbetet påbörjas snarast.

Nya handläggningsrutiner

Större krav ställs på fastighetsägare vid ansökningar eller anmälningar:

- ✓ Krav på markundersökning vid infiltration. Siktanalys krävs vid markinfiltration, utom för upplyft infiltration.
- ✓ Krav på entreprenörsrapport vid nya och ändrade anläggningar. Entreprenören och fastighetsägaren skall fylla i och underteckna en rapport om att anläggningen är i enlighet med de krav som ställs.

- ✓ Krav på grannintyg. Berörda grannar ska ges tillfälle att framföra sina synpunkter.

Olika tekniklösningar

Infiltration

Infiltration tillåts om markförhållandena medger det och avstånd kan hållas till dricksvattenbrunnar i närheten. Siktanalys som visar på markens lämplighet för infiltration krävs, utom för upplyft infiltration. En fungerande infiltrationsanläggning utförd enligt Naturvårdsverkets gamla allmänna råd från 1987 (AR 87:6) anses klara de grundläggande funktionskraven på 70 % fosforreduktion och 90 % reduktion av syretärande ämnen.

Markbädd

Markbädd med urinseparering tillåts om det finns möjlighet att ta prov på det utgående vattnet. En fungerande markbädd, anlagd enligt de gamla allmänna råden från 1987 (AR 87:6) och kompletterad med urinseparering, anses uppfylla de grundläggande funktionskraven. Visar provtagning på något försämrad fosforavskiljning kan dock kemisk fällning av fosfor krävas. Vid tillståndsprövning kontrolleras även vart det utgående vattnet leds och om recipienten, d.v.s. mottagande vattendrag, är lämpligt.

Minireningsverk

Oftast aktuellt endast för större grupper av hus. Funktionen varierar mellan olika produkter. Resultat från oberoende utvärdering skall finnas för den produkt som avses. Det skall även finnas möjlighet att ta prov på utgående vatten. Eftersom minireningsverk behöver regelbunden tillsyn rekommenderas serviceavtal med tillverkaren/leverantören eller motsvarande.

Kompaktfilter

Funktionen varierar mellan olika produkter. Resultat från oberoende utvärdering skall finnas för den produkt som avses. Det skall även finnas möjlighet att ta prov på utgående vatten. Ytterligare krav kan komma att ställas av miljönämnden.

Sluten tank

Sluten tank tillåts endast i undantagsfall. Orsaken är att sluten tank ger en stor miljöbelastning i form av stort tömningsbehov och långa transporter. Om ingen annan lösning är möjlig eller om kostnaden blir orimlig kan sluten tank tillåtas. Detta kan förekomma i ytterst strandnära områden där terrängen är mycket flack, risken för översvämning är stor och grundvattennivån generellt är hög. För befintlig bebyggelse inom kommunalt inre vattenskyddsområde bör även sluten tank användas för att minimera risken för förorening av vattentäkten. Tillstånden för slutna tankar tidsbegränsas till 10 år och efter denna tid görs en ny bedömning för att avgöra om lämpligare teknik finns tillgänglig.

Mulltoa

Genom att separera WC från övrigt avloppsvatten sänks halten näringsämnen markant i avloppsvattnet. Idag finns ett antal olika varianter på mulltoaletter som kräver varierande grad av arbetsinsatser och utrymmen. Någon form av mulltoalett skall vara huvudalternativet för fritidshus. För att få kompostera urin och latrin på den egna fastigheten krävs tillstånd av miljönämnden.

Sorterande system

Sorterande system, där urin och latrin separeras, är ett bra sätt att minska halterna kväve och fosfor i utgående vatten. Detta kan vara ett bra alternativ för fastigheter där det ställs högre krav på rening av näringsämnen. Förutsättningen är att det finns möjlighet att omhänderta och använda urin och/eller latrin på ett acceptabelt sätt.

Information, tips och råd finns på:

www.avloppsguiden.se

http://www.stockholmvatten.se/pdf_arkiv/avlopp/BSA_vid_Bornsjön.pdf